

Değerli okuyucular,

Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisinin Kasım 2022 sayısında Osmanlı tarihi üzerine yazılmış makalelere bir bölüm ayırdık. Editör ekibi olarak, kadın ve toplumsal cinsiyet çalışmalarında interdisipliner bir yaklaşımı benimsemiş dergimizin ilerleyen sayılarında belirli alanlara veya temalara özel bölüm veya sayılar ayırmayı planladık. Böylelikle farklı alanlarda feminist yaklaşım ekseninde süren tartışmalara ışık tutacağımıza veya kadın ve toplumsal cinsiyet çalışmalarında önem kazanmış konularda yoğunlaşmış bölüm veya sayılar oluşturarak alandaki akademik tartışmalara bir katkı sunacağımıza inanıyoruz.

Bu sayıda, tarih alanında Osmanlı tarihçiliğinde feminist yaklaşımın canlılığını yansıtan kıymetli makalelerden bir bölüm oluşturduk. Başak Tuğ, “1858 Ceza Kanunname-i Hümayun’unda Irz ve Namus Kavramlarının Kodifikasyonu ve Toplumsal Cinsiyet” başlıklı makalesinde, Osmanlı ceza kanunnamelerini Napolyon’un Code Pénal’i (1832) ve Mehmet Ali Paşa’nın hukuk reformları ile karşılaştırmalı inceleyerek cinsiyetçi ve ahlakçı Osmanlı vatandaşlık/teba’ tanımının oluşum sürecini değerlendirdi. Bu geniş hukuksal karşılaştırma sayesinde feminist tarihçiliğin sadece kadın ve toplumsal cinsiyet pratiklerinin tarihi olmadığını fakat geleneksel tarih anlatısını da sorgulayan ve dönüştüren bir güce sahip olduğunu göstermiş oldu. Eleni Gara’nın “Erken Modern Dönem Osmanlı İmparatorluğu’nda İnançlar arası Evlilik: Hukuki ve Toplumsal Yönleri,” makalesinde Müslüman erkek ve Hristiyan kadınlar arası evlilik akitlerinin İslam hukuku çerçevesinde gerçekleşme şekillerini, Ortodoks Hristiyan cemaatin tepkilerini, Bosna ve Girit örneklerini karşılaştırarak inceledi. Makalenin bu tip evliliklerin fetihler sonrası verilen özel izinlerle fethin tamamlayıcı bir politikası olarak kullanıldığını belgelendirmesi, okuyucuyu erken modern dönem cinsiyetçi devlet politikası üzerinde düşünmeye sevk eden çarpıcı bir bulgudur. Betül İpşirli-Argıt’ın “Osmanlı Kadın Tarihi Çalışmalarında Kullanılabilecek Birincil Kaynaklar” yazısı, Osmanlı kadınına dair tarih yazımına giriş niteliği taşıyan mevcut kaynakları ve onların kullanılabileceği alanlara işaret eden temel bir çalışmadır. Makale, özellikle bu alanda araştırma yapmayı planlayan akademisyenler için mevcut kaynakların sundukları zenginliğe veya sınırlılıklarına işaret ederek bu geniş alana bir kapı araladı. Son olarak da Gülhan Balsoy’un düşün yazısı akademi ve tarih disiplini alanındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliğini gözler önüne sermenin yanı sıra, tarih bölümlerinin müfredatlarındaki kronolojik temelli tutucu yaklaşıma işaret ederek toplumsal cinsiyet analizinin henüz ders programlarına yansımadağı gerçeğine vurgu yaptı ve tarih bölümlerinde, disiplin içinde ve kampüslerde daha eşit bir alan oluşturmaya dair mühim öneriler sundu.

Gülşay Yılmaz

Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi Tarih Bölümü